

Notker Wolf

Septynios laimės kolonos

Gyvenimo dorybės

Versta iš:

Notker Wolf, *Die sieben Säulen des Glücks. Tugenden für das Leben*,
edited by Rudolf Walter.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Iš anglų kalbos vertė
VYTAUTĖ MAČIUKAITĖ

© 4th edition Verlag Herder GmbH, Freiburg im Breisgau
www.herder.de

© Vertimas į lietuvių k., Vytautė Mačiukaitė, 2021

© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2021

www.katalikuleidiniai.lt

ISBN

Turinys

<i>1</i>	<i>Laimės kalba</i>	<i>7</i>
<i>2</i>	<i>Kaip atrasti laimę?</i>	<i>11</i>
<i>3</i>	<i>Apie teisingumą.....</i>	<i>29</i>
<i>4</i>	<i>Apie protingumą</i>	<i>52</i>
<i>5</i>	<i>Apie drąsą</i>	<i>70</i>
<i>6</i>	<i>Apie susivaldymą</i>	<i>89</i>
<i>7</i>	<i>Apie tikėjimą.....</i>	<i>109</i>
<i>8</i>	<i>Apie meilę</i>	<i>124</i>
<i>9</i>	<i>Apie viltį</i>	<i>144</i>
<i>10</i>	<i>Kaip danguje. Taip ir žemėje.....</i>	<i>163</i>

1 *Laimės kalba*

Žvirbliai man mieliausi paukščiai. Kai buvau mažas ir sirgdavau, stovėdavau prie lango ir juos stebėdavau. Mėgstamiausia jų vieta būdavo rožių krūmai priešais mūsų namą, apvalainos formos, kokių šiais laikais jau niekur neišvysi. Krūmai stačiai knibždėjo jų. Ypač žiemą, kai žiedai jau seniai būdavo nuvytę ir lapai nukritę, galėjai gerai juos matyti, o jų triukšmas, čirpimas ir svirpimas buvo man gražiausia muzika. Plasnojimas, judesys, kai visi tuo pačiu metu pakildavo į vieną pusę ir mėgindavo vieni iš kitų atimti maistą. Įžūlūs, triukšmingi, staigūs.

Tai buvo tikras gyvenimas. Tiesiog dangus. Taip, žvirbliai man yra dangaus paukščiai. Paprasti, aktyvūs, gyvi, staigūs, tiesiai išreiškiantys savo pojūčius. Tokia ir yra laimės esmė. Jie staiga pasiduodavo link mūsų langų, lesdavo duonos trupinius ir purpdavo atgal. Kartais kovodavo tarpusavyje, kartais mylėdavo vieni kitus. Nesumeluoto gyvenimo džiaugsmo pavyzdžiai. Kai stebėdavau juos, pajusdavau tą jų gyvenimo lengvumą. Stovėdavau tarsi prirakintas prie lango ir negalėdavau atplėšti nuo jų akių.

Dar ir šiandien man žvirbliai kažkuo ypatingi. Pamaldusis gali įsitaisyti tarsi žvirblis Dievo šventykloje – tai iš Biblijos.

„Net žvirblis randa namus <...> prie tavo aukurų“ – taip 84-oje psalmėje išsakomas pasitikėjimas Dievu. Jėzus taip pat pateikia pavyzdį, kad joks žvirblis be Dievo valios nekrinta žemėn iš dangaus (plg. Mt 10, 29).

Yra tokia nuostabi antifona, kuri giedama per Komuniją liturginių metų XV eilinį sekmadienį: *Passer invenit sibi domum, et turtur nidum, ubi reponat pullos suos: altaria tua Domine virtutum, Rex meus et Deus: beati qui habitant in domo tua, in saeculum saeculi laudabunt te* – „Net žvirblis randa namus ir kregždė sau lizdą, kur laiko savo jauniklius, prie tavo aukurų, Galybių Viešpatie, mano Karaliau ir mano Dieve“ (Ps 84, 4). Šios antifonos garsų kalba labai tapybiška. Melodijos struktūra ir pauzės dvelkia dinamišku lengvumu, kuris man siejasi su žvirbliais, šokuojančiais nuo šakelės ant šakelės.

Neseniai vienoje greitkelio į pietų Tirolių poilsio aikštelėje lesinau žvirblius. Mėgdžiojau jų čirpimą, kartu su jais tyliai švilpavau, bendravau su jais. Sau pačiam pasirodžiau esąs panašus į šv. Pranciškų – taip jie manimi pasitikėjo. Lesė man iš rankų. Bendrauti su žvirbliais – tai tas pats, kas bendrauti su mažais vaikais.

Ir saugoti juos reikia kaip mažus vaikus. Pats tai patyriau. Kartą sirgdamas stebėjau juos pro langą. Netikėtai šmėstelėjo tamsus šešėlis, ir išsisklaidė išsisklaidė kaip koks debesis. Tuomet pamačiau: vanagas pakilo į orą su žvirbliu naguose. Jie tokie bejėgiai ir beginkliai prieš plėšriuosius paukščius. Net ir dėl šios priežasties žvirbliai man yra tikras laimės simbolis. Laimei gresia pavojus – ji niekada nėra saugi. Reikia džiaugtis, jeigu aplanko laimė. Niekada negali žinoti, kada ji pasibaigs.

Taigi, žvirbliai man siejasi su laime, lengvumu ir laikinumu. Jie tokie baikštūs. Juos taip lengva pabaidyti. Jie tokie bejėgiai. Išties, juk laimė yra beginklė. Ją taip lengva sudaužyti. Santuokinė laimė gali subliukšti. Meilės laimė, kuri žada išlikti amžinai, staiga sudūžta. Ilgas bendras dviejų senų žmonių gyvenimas gali atnešti begalinį skausmą, kai vienas jų netikėtai numiršta. Laimė yra trapus indas.

Laimė yra tarsi akimirksniu praskrendantis baikštus paukštis. Žvirblių būrys staiga pakyla, jie nedrąsūs ir gyvena nuolatiniam pavojuje. Laimės nepasisavinsi. Ji nėra padaroma. Jos negalima sulaikyti. Bet ji nenori būti ir vien tik praeinanti. „Sustok, akimirka, žavinga!“ Laimė siekia amžinybės. Pasak F. Nietzsche'ės, „bet koks troškimas siekia amžinybės, gilios gilios amžinybės“.

Laimė visuomet būna žemiška. Būtent dėl to ji ir baigiasi. Džiaukis, jeigu ją turi. Džiaukis, jeigu esi sveikas. Džiaukis, jeigu šiandien gali būti čia. Bet laimė nurodo į tai, kas ją pranoksta. Į tai, kas trunka amžinai. Todėl ir kalbama ne apie amžiną laimę, o apie amžiną palaimą.

Kas yra laimė, galima nujausti, kai įsiklausoma į Jėzaus žodžius: „Nesirūpinkite tuo, ką rytoj apsirengsite ir ką rytoj valgysite. Stebėkite lauko lelijas ir dangaus paukščius. Dievas pasirūpina viskuo, netgi žvirbliu, netgi kiekvienu plauku ant žmogaus galvos.“

Už viso to slypi pasitikėjimas ir gyvenimo džiaugsmas.

Išmok iš lelijos
ir iš paukščio
savo pamokas.
Būti – tai būti šiandien,

tai yra džiaugsmas.
Lelija ir paukštis
yra mūsų
džiaugsmo mokytojai.
(Sørenas Kierkegaard'as)

Tai ir Jėzaus mokymo esmė: tikėjimas į Dievą išlaisvina gyvenimo džiaugsmui ir vilčiai, o tai nedūžta.

Lelijos ir paukščiai – šis biblinis paveikslas yra žmogiškas, jis visur panašiai suprantamas.

Viename kinų dzeno eilėraštyje apie laimę sakoma:

Kai ateina pavasaris,
švenčia daugybė gėlių,
ir auksinis paukštis gieda
žaliajame ganyklos medyje.

Šiandien žvirbliai yra nykstanti rūšis. Nugludintos fasadų sienos netinka lizdui sukti.

Netgi jau yra iniciatyvų gelbėti žvirblius.

Nejau modernaus gyvenimo fasadai tokie lygūs ir kieti, kad laimė nebegali juose įsikurti?

Ir kaip turėtų atrodyti gyvenimo pastatas, kad laimė, nesumeluotas gyvenimas, jame atrastų savo vietą?

2 *Kaip atrasti laimę?*

Kas bendra tarp laimės ir dorybės? Ar tai malonumas, ar azartas – juk visa sukasi apie tai. Laimė yra būties lengvumas, nuostabus jausmas, kurį galima puoselėti. Dorybė siejasi su įsakymu, pastangomis ir moralizmu.

Šv. Benediktas galvoja visai kitaip: „Išganymo kelias pradžioje gali pasirodyti siauras. Bet kas vienuoliniame gyvenime ir tikėjime daro pažangą, to širdis prasiplečia ir skuba į neišsakomą meilės laimę Dievo įsakymų keliu.“ Tai yra šv. Benedikto regulos šerdis. Ir jo mokymo apie laimę centras yra geras gyvenimas: įsakymai yra nuorodos į tikslą, bet ne pats tikslas.

Kaip aš atradau laimę

Tai nutiko 1955 m. kovą. Man buvo keturiolika su puse metų ir mūsų namo palėpėje aptikau sąsiuvinį: Petro Šanelio, Okeanijos misionieriaus iš Maristų ordino, gyvenimo aprašymą. 1954 m. Šanelis buvo paskelbtas šventuoju. Sąsiuvinyje buvo aprašytas pilnas nuotykių jo gyvenimo kelias, prasi-dėjęs Ene, mažame prancūzų departamente, ir pasibaigęs Futūnos saloje, kur Šanelis mirė kaip kankinys. Jis buvo nu-žudytas, nes galingieji pajuto sau pavojų. Tiesiog praričiau šią biografiją. Dieną sąsiuvinį slėpdavau po čiužiniu, kad mama jo nepamatytų. Galiausiai visą savaitę kovojau su savimi. Ar iš tiesų esu pasirengęs visam laikui palikti tėvų namus? Ar ir aš taip sugebėčiau: maitintis kirmėlėmis ir kęsti bet kokį var-gą? Kai visa tai permąščiau, nuėjau pas mamą ir pasakiau: „Noriu tapti misionieriumi.“ Paaiškinau jai tokio apsispren-dimo priežastį ir paprašiau, kad padėtų man įtikinti ir tėvą. Žinojau, kad tai mano pašaukimas. Turėjau didžiulį tikslą – taip suradau ir savo laimę.

Galiausiai pasirodžiau esąs per silpnas misijoms. Jeigu viskas būtų mano rankose, šiandien vykdyčiau misijas kur nors Azijoje arba Afrikoje. Tai tikrai būtų buvęs prasmingas ir geras gyvenimas. Bet Viešpats Dievas man buvo numa-tęs visai ką kita. Po studijų ordinas paskyrė mane aukštosios mokyklos docentu, o po rinkimų tapau vyriausiuoju abatu, atsakingu už visas Benediktinų kongregacijos misijas. Taip tapau daugiau nei misionieriumi, apie kurį svajojau, o dabar, kaip Benediktinų ordino abatas primas, – juo labiau.

Laimė neatsiejama nuo prasmės. Kai patiriu prasmę, nesvarbu kokioje srityje, galiu būti laimingas. O to, kuris yra

laimingas, neištinka prasmės krizė. Dėl to galima kai ką *padaryti*: tam, kad patirčiau savo gyvenime prasmę, man reikia vizijos ir jos siekio. Kas nori būti laimingas, tam reikia judėti į priekį. Daug kam jau ir tai pasirodo per daug. Bet viena yra aišku: patogumas, dienos sapnai ir malonus nieko neveikimas neveda į laimę.

Daugiau nei atpalaiduojanti muzika

Skrendant lėktuvu, galima įjungti atpalaiduojančią muziką, tačiau ji tokia prasta, kad nesugebu užsnūsti, net jei kelionė ilga. Muzika gali nuraminti, sukurti jaukumą, bet laimės tai nesuteikia. Viskas tuo ir baigiasi. Ne kitokia yra ir mus supanti atsipalaidavimo kultūra. Neseniai man atsiuntė pasiūlymą atsipalaiduoti. Be kitų paslaugų, buvo siūloma pagulėti šiaudų vonioje. Nesakau, kad tai blogai. Bet tai nėra laimė.

Laimės negali suteikti ir kičinė geroji fėja, ne ta, apie kurią svajoja sutikti daugelis vaikų. Kartą Berlyne lankiausi pas gerus draugus. Vakare planavome pasivaikščioti. Viename restorane sutikome tokią „gerąją feją“, restorano padavėją. Ji buvo įsisupusi į rožinį drabužį, atrodė, jog plevėna, mosavo kažkokia burtų lazdele ir buvo įsitikinusi, jog privalo žmones daryti laimingus. Tokia lengva ezoterinės pseudolaimės versija.

Laimė yra perteklius, ji pranoksta gryną pasitenkinimą. Tikroji laimė taip pat yra kažkas daugiau nei jausmas. Ji visai kas kita nei atsipalaidavimo pažadas, kurį galima įsigyti už pinigus. Tai daugiau ir visai kas kita nei malonumas ar vien tik emocinis pakilumas. Tai ypatinga, perkeičianti patirtis.